

Dr Jelena Lopičić-Jančić
Docent na Akademiji za diplomatiju
i bezbednost u Beogradu
e-mail: kilik@ptt.rs

UDK: 340.134(73):323.28

Originalni naučni rad

ZAKONODAVSTVO SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U VEZI TERORISTIČKIH DELA

U ovom radu, autorka daje osnovni prikaz zakonodavstva SAD u vezi sa terorističkim delima. U tom smislu, autorka daje prikaz odredaba krivičnog zakonodavstva većeg broja američkih država, kao na primer Arkanzas, Kalifornija, delaver, Džordžija, havaji, Ajova, Kanzas, itd. Autorka konstatuje da su zakoni u SAD sve do 11.septembra bili ne tako strogi, ali da taj datum, kada je u napadu na Njujork stradalo oko 5.000 ljudi, predstavlja prekretnicu i da zakonodavstvo u SAD po pitanju terorizma, od tada postaje znatno strožije. Ključne reči : terorizam, SAD, 11.septembar, strogi zakoni.

Terorizam kao društvena pojava je odavno poznata, još od antičkih vremena pa sve do današnjih dana. Iako su države preduzimale čitav niz mera za suzbijanje terorizma, činjenica da je terorizam nije ne samo iskorenjen nego ni suzbijen, nego se proširio širom sveta, i da sada predstavlja veoma aktuelni globalni problem.

U dvadesetom veku širom sveta vršena su teroristička krivična dela koja odnose na hiljade nevinih ljudskih života kao i velike materijalne štete nastale na raznim infrastrukturnim objektima.

Prva decenija dvadesetprvog veka ne pokazuje smanjivanje ili smirivanje terorističkih akata, nego naprotiv njegovu eskalaciju i to ne samo u državama gde se on godinama vršio, nego i u čitavom nizu država gde terorizam nije postojao. Navodimo samo neke primere masovne eskalacije terorizma u Iraku, Avganistanu, Pakistanu, Indiji, Alžiru, Egiptu, Turskoj, Izraelu, Libanu, Šri Lanki, Indoneziji, Filipinima, Sudanu, Somaliji, Severnoj Irskoj, Korzici, Španiji, Grčkoj, SAD, Rusiji, Čečeniji, Kosovu i Metohiji i dr.

Većina država u svojim krivičnim zakonima predviđa kao krivična dela terorizam, ili donosi posebne zakone o terorizmu. Pored

toga na međunarodnom planu su donete razne konvencije ili deklaracije za suzbijanje terorizma. Prva međunarodna Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju terorizma iz 1937. godine, koja nikada nije stupila na snagu, predstavlja početak reagovanja međunarodne zajednice na nailazeći terorizam.¹

Posle Drugog svetskog rata doneto je čitav niz međunarodnih konvencija i deklaracija vezanih za sprečavanje i suzbijanje terorizma. Navodimo neke od njih: Konvencija o krivičnim delima izvršenim u vazduhoplovima iz 1970., Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva iz 1971., Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih dela protiv lica pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente iz 1973., Međunarodna konvencija protiv uzimanja talaca iz 1979., Evropska konvencija o suzbijanju terorizma iz 1977., Deklaraciju Generalne skupštine UN o merama za eliminaciju terorizma iz 1994., Završnim deklaracijama nesvrstanih zemalja u Beogradu 1989., Džakarti 1992., Kartaheni 1995 i Južnoj Africi 1998., kao i Deklaracija Grupe 7. o terorizmu iz 1996. i dr.²

Kao jednu od meta međunarodni teroristi su odredili SAD, gde je u proteklih decenija izvršeno čitav niz terorističkih akata. Svakako najpoznatiji teroristički akt predstavlja rušenje dva oblakodera Svetskog trgovinskog centra u Nju Jorku 11. septembra 2001. godine, gde je poginulo 5.000. lica koja su se nalazila u tim zgradama. Taj događaj predstavlja značajan datum u svetskoj borbi protiv terorizma, gde su se angažovale pre svega SAD i države Evropske unije.

U ovom kraćem radu želimo da prikazemo kraći pregled zakonodavstva SAD-a koji se odnosi terorizam, jer to do sada nije dovoljno prikazano u našoj literaturi. Činjenica da je međunarodno krivično pravo u drugoj polovini XX. veka, posle završetka Drugog svetskog rata izbilo u prvi plan, pre svega zbog masovnih ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti koji su izvršeni u Drugom svetskom ratu od

1 Vladeta Milićević: Međunarodna policija i Konvencija za suzbijanje međunarodnog terorizma, Beograd, 1935., Policija knjiga XXII., str. 147.; Dr Dušan Jakovljević: Terorizam sa gledišta krivičnog prava, Beograd, 1997., str. 135.

2 Ljudske slobode i prava-deklaracije i osnovni dokumenti, Beograd, 1968.; Prava čoveka - Zbornik dokumenata o pravima čoveka, Urednik Dr Vladan Vasilijević, Beograd, 1991.; Izvori međunarodnog humanitarnog prava, Priredio Prof. Dr Miodrag Starčević, Beograd, 1999.; Međunarodno javno pravo zbirka dokumenata, Priredili Vidan Hadži-Vidanović i Marko Milanović, Beograd, 2005.;

strane Nemačke, Italije, Japana, Austrije, Mađarske, Bugarske, Rumunije i njihovih saveznika i pomagača. Takođe Međunarodni vojni sud u Nirnbergu i Međunarodni vojni krivični sud za Daleki Istok u Tokiju su doprineli razvoju međunarodnog krivičnog prava, kao i pojačanom interesovanju ne samo nauke krivičnog prava nego i najšire javnosti u čitavom svetu.

Zatim, dolazi jugoslovenska kriza 1991.-1996. godine i građanski ratovi vođeni u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj gde su vršena krivična dela ratnih zločina, i osnivanje Međunarodnog krivičnog tribunala u Hagu, što je dodatno povećalo interesovanje nauke krivičnog prava i najšire javnosti. Interesantno da Međunarodni vojni sud u Nirnbergu, Međunarodni vojni sud za Daleki Istok u Tokiju, kao i Međunarodni krivični tribunal u Hagu primenjivali su anglo-saksonsko krivično materijalno i procesno pravo. U retkim slučajevima se primenjuje evropsko kontinentalno krivično pravo.

U našoj literaturi krivičnog prava relativno je malo obrađeno anglo-saksonsko krivično materijalno i procesno pravo, tako da naša najšira stručna javnost nije dovoljno upoznata sa ovim pravom. Navodimo samo neke od radova koji su publikovani u našoj pravnoj periodici krajem XIX. i u XX. veku.³ Koliko nam je poznato jedina prevedena knjiga

3 Jov. Đ. Avakumović: Engleska, francuska i srpska porota, Beograd, 1885., str. 160.; J. Đ. Avakumović: Krađa, ulomak iz engleskog kaznenog prava, Beograd, 1887., Branič broj 1., str. 11.; Postupanje sa maloletnim prestupnicima u Engleskoj, Beograd, 1882., Porota III., str. 9.; Dr Josip Šilović: Reforma engleskog kaznenog postupnika, Zagreb, 1898., Mjesečnik broj 2., str. 96.; Dr Đorđe Todorović: O mladim prestupnicima (juvenile offenders) u engleskom zakonodavstvu, Beograd, 1913., Arhiv za pravne i društvene nauke broj 4., str. 311., broj 5.-6., str. 422.; Dr Bogdan Zlatarić: Nešto o advokaturi u Engleskoj, Zagreb, 1953., Odvjetnik broj 2., str. 4.; Dr Mihailo Aćimović: Subjektivni elemenat krivičnog dela u američkom pravu, Beograd, 1966.; Mihajlo M. Aćimović: Zloupotreba branilačkog položaja u engleskom krivičnom pravu, Beograd, 1958., Jugoslovenska advokatura broj 3., str. 34.; Mirjan Damaška: Novi engleski zakon o krivičnim djelima lišenja života, Zagreb, 1957., Naša zakonitost broj 5.-8., str. 306.; Dr Mirjan Damaška: Pokusno ukidanje smrtne kazne u Velikoj Britaniji, Zagreb, 1966., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu broj 1., str. 74.; Dr Mihajlo M. Aćimović: Slučaj Miranda-nedavna odluka Vrhovnog suda SAD o pravu svakog okrivljenog na branioca od prvog trenutka ispitivanja, Beograd, 1966., Jugoslovenska avdokatura broj 3.-4., str. 70.; Pavle Savić: Krivični proces Engleske, Novi Sad, 1973., Glasnik advokatske komore APV broj 8.-9., str. 35.; Mr Goran Tomašević: Neke značajke krivičnog pravosuđa i toka krivičnog postupka u Engleskoj i SAD, Split, 1973., Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, str. 225.; Dr Zorica Mršević: Actus reus i mens rea kod engleskog krivičnog dela krađe, Beograd, 1993., Arhiv za pravne i društvene nauke

koja obrađuje pravni sistem SAD-a je *Uvod u pravni sistem Sjedinjenih Američkih Država*, autora E. Allan Farnsworth, Beograd, 1973., str. 188. Od zakonskih tekstova anglosaksonskog krivičnog prava na naš jezik je preveden samo *Krivični zakonik Luizijane od 1942. godine*, Beograd, 1957. u izdanju Instituta za uporedno pravo u Beogradu. Ne treba posebno naglašavati da je to veoma malo da bi se makar i delimično upoznalo krivično anglosaksonsko zakonodavstvo. Jer, u situaciji gde u našim bibliotekama se već više od decenije veoma malo ili nikako ne nabavljaju strane knjige i strana periodika iz finansijskih razloga, kao i da većina zainteresovanih praktičara i drugih lica ne zna engleski jezik ili ga slabo poznaje, onda je zaista preka potreba da se makar preko ovakvih kraćih pregleda stranog zakonodavstva zainteresovani upoznaju. Anglo-saksonsko krivično materijalno i procesno pravo se znatno razlikuje od evropskog kontinentalnog krivičnog prava tako da je neophodno da se na neposredan način u prevodu izlože zakonski tekstovi. S druge strane treba naglasiti da je dosta teško anglosaksonsko krivično pravo doslovno prevesti na srpski jezik, pa često ovi tekstovi izgledaju nerazumljivi.

Značajan i vredan je zbornik radova i prvi ove vrste u našoj pravnoj literaturi *Uvod u Pravo SAD*, priredio Dr Jovan Ćirić, Beograd, 2008., str. 399., u izdanju Instituta za uporedno pravo u Beogradu, koji sadrži nekoliko vrednih članaka o krivičnom pravu SAD.

U ovom kraćem pregledu krivičnog zakonodavstva SAD, preveli smo nekoliko krivičnih zakona pojedinih saveznih država SAD-a : Arkanzas, Kalifornija, Delaver, Havaji, Kanzas, Mejn, Mičigen, Nju Hempšir, Severna Dakota, Pansilvanija, Tenesi, Teksas i Juta. Napominjemo da su zakoni doneti pre 11. septembra 2001. godine. Posle navedenog datuma 11. septembra 2001. godine došlo je do donošenja niza novih zakona koji pooštavaju borbu protiv terorizma.

Razmatrajući navedene zakonske tekstove navedenih krivičnih zakona SAD-a može se konstatovati da su formulacije krivičnih dela vezanih za terorizam dosta različite od evropskog kontinentalnog krivičnog prava, a razume se i od našeg krivičnog zakonodavstva.

Razlog zbog čega smo uzeli zakonodavstvo SAD-a i pre 11. septembra 2001. godine je da naša pravna i stručna javnost vidi kako je krivično delo terorizma obrađivano u različitim državama SAD-a i pre navedenog datuma. Imamo utisak da tadašnje krivično zakonodavstvo

SAD nije terorizam dovoljno ozbiljno shvatilo kao jednu od najvećih opasnosti ne samo za ugrožavanje života i imovine nego i ugrožavanje i rušenje države. Najbolji dokaz za ovu konstataciju je to što je posle 11. septembra 2001. godine doneseno čitav niz posebnih zakona i uredaba u saveznim državama kao i na federalnom nivou SAD-a iz oblasti krivičnog materijalnog krivičnog procesnog prava, gde su sprovedene neviđene bezbednosne mere, pooštrene kazne, kao i ograničenja ljudskih prava u krivičnom postupku na koje se SAD zdušno poziva. Razume se da ovo novo krivično zakonodavstvo SAD-a koje je doneto posle 11. septembra 2001. godine je dosta obimno i raznovrsno i zahteva posebni rad i obradu, kao i osvrt a postojeću sudsku praksu.

Krivični zakonik Arkanzansa, Glava 41.

Teroristička pretnja

član 41-1608 sadrži :

(1) Ko izvrši krivično delo terorističke pretnje s ciljem da terorisanjem drugog lica, on pretili da će da prouzrokuje smrt ili ozbiljne psihičke povrede ili bitno oštećenje imovine drugog lica.

(2) Teroristička pretnja je klasa D zločina.”

Definicija terorističkog dela

član 41-1651 sadrži:

“Za cilj ovog krivičnog dela (41-1651, 41-1652) lice koje izvrši terorističko delo kada nije u izvršenju zakonite radnje, ako puca ili na bilo koji drugi način ima nameru da prouzrokuje povrede licima ili imovini koja je predmeta ili koja je zauzeta od strane prolaznika”

Kazna za terorističko delo

član 41-1652 sadrži:

“Od sada, ko izvrši terorističko delo koje je definisano u delu 41-1651, smatraće se krivim za zločin, i kazniće se novčanom kaznom koja neće biti manja od pet stotina dolara (500\$) i ne više od dve hiljade i petstotina dolara (2500\$) ili kaznom zatvora u državnom zatvoru u

trajanju od najmanje (2) dve godine do (5) godina, ili kumulativno će se kazniti sa novčanom kaznom i kaznom zatvora.⁴

Krivični zakonik Kalifornije Glava 11.5

Teroristička pretnja – zločin

član 442 sadrži:

“ Svako lice koje namerno preti da će izvršiti zločin koji će imati za posledicu smrt ili tešku telesnu povredu drugom licu, sa namerom da teroriše drugo lice ili sa nemarom nepažnjom rizikuje da teroriše drugo lice, i ko time:

(a) Prouzrukuje drugom licu razložni strah za njegovu, ili njenu bezbednost ili bezbednost njihove najbliže porodice;

(b) Prouzrukuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili javnog transportnog sredstva ;

(c) Ometa osnovni javni servis; ili

(d) Na drugi način prouzrukuje ozbiljne prekide ili ometanje javnih aktivnosti, je kriv za zločin i biće kažnjen zatvorom u državnom zatvoru.“

Terorisati

član 422.5 sadrži :

“ Kao što je korišćeno u ovom naslovu “terorisanje” znači izazivanje klime straha i zastrašivanje pomoću pretnji ili nasilnih radnji koje prouzrukuju održavanje straha za ličnu bezbednost da bi ostvarili socijalni ili politički cilj.”⁵

Delavere – Zločini i Krivični postupak Glava 11

Teroristička pretnja

član 11-621 sadrži :

“ Lice je krivo za terorističku pretnju kada:

⁴ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. Str. 308.

⁵ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 308-309

(1) Preti da će izvršiti bilo koje delo koje će najverovatnije imati za rezultat smrt ili teške povrede lica ili imovine.

(2) Da lažne izjave:

(a) S namerom da prouzrukuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapacitete koje se koriste za javni transport;

(b) Sa namerom da prouzrukuje ozbiljno uznemiravanje, ili

(c) U nemaru nepažnjom rizikuje da prouzrukuje teror ili ozbiljno uznemirenje.

Teroristička pretnja je klasa A prekršaja

Kazna za prekršaj

član 11 4206 sadrži:

“(a) Kazna za klasu A prekršaja biće fiksna od strane suda i ne sme da pređe 2 godine zatvora i novčanu kaznu ili druge uslove koje sud može narediti; predviđeno, međutim da sud treba da zahteva od kažnjenog lica da izda ček po članu 900 ove glave na ime restitucije licu na čije ime je ček izdat.”⁶

Krivični zakonik Džordžije Glava 26

Teroristička pretnje i delo

član 26-1307 sadrži:

“(a) Lice je izvršilo terorističku pretnju kada preti da će izvršiti bilo koje delo nasilja, ili spaliti ili uništiti imovinu, sa svrhom da teroriše drugo lice, ili prouzrukuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapacitete koje se koriste za javni transport; ili na drugi način prouzrukuje ozbiljna javna uznemirenja, ili u nemaru rizikuje da prouzrukuje teror ili ozbiljno uznemirenje. Ni jedno lice pod ovim odeljkom neće biti kažnjeno ukoliko ne bude potkrepljeno putem svedočenja od strane onoga prema kome je pretnja izvršena.

(b) Lice je izvršilo terorističko delo kada je koristilo zapaljivi krst, ili drugi zapaljivi simbol sa namerom da teroriše drugo lice ili drugo domaćinstvo.

(c) Lice koje je osuđeno za terorističke pretnje ili radnje će biti kažnjeno sa novčanom kaznom koja neće biti viša od 1000\$ ili kaznom zatvora

⁶ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 309

koja neće biti manja od 1 i veća od 5 godina, ili kumulativno.»⁷

Krivični zakonik Havaja Glava 37

Teroristička pretnja

član 707-715 sadrži:

“ (1) Lice je izvršilo krivično delo terorističke pretnje, ako je pretilo sa rečima ili radnjama, koje prouzrukuje telesnu povredu drugom licu ili ozbiljne štete imovini drugog lica:

(a) Sa namerom da teroriše ili u nemaru rizikuje terorisanje drugog lica; ili

(b) Sa namerom da prouzrukuje, ili u nemaru rizikuje da se izvrši evakuacija zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapacitete koje se koristi za javni transport.

(2) Teroristička pretnja je prekršaj.”

Kazna zatvora za prekršaj

član 706-663 sadrži:

‘Lice koje je osuđeno za prekršaj ili sitan prekršaj može mu se izreći kazna zatvora u trajanju koji će biti određeno od stane suda i ne sme preći jednu godinu u slučaju prekršaja ili 30 dana u slučaju sitnog prekršaj.’”

Novčana kazna

član 706-460 sadrži:

“Lice koje je osuđeno za krivično delo može biti kažnjeno novčanom kaznom koja ne sme preći sledeće;

1. 10, 000 \$ kada je osuda u klasi A zločina ili klasi B zločina;
2. 5, 000 \$ kada je osuda u klasi C zločina;
3. 1, 000 \$ kada je osuda za prekršaj;
4. 500 \$ kada je osuda za sitan prekršaj ili povrede;
5. Bilo koja viša suma koja je jednaka duplom iznosu novca _____ koje je dobijeno iz krivičnog dela od strane okrivljenog

⁷ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 310

6. Bilo viša ili niža suma specifično predviđena od strane statuta.“⁸

Krivični zakonik Ajove

Terrorizam

član 806 sadrži:

“Lice je izvršilo klasu D zločina, kada je izvršilo jednu od sledećih radnji uz nameru da inspiriše ili izazove strah ili gnev drugom licu:

1. Puca, baca, ili ispali oružje u ili na bilo koju zgradu, vozilo, avion, voz ili drugo transportno sredstvo, ili brod koji je u posedu od strane drugog lica, i tako nanese zatočenim licima ozbiljne povrede.
2. Potrebno je da pretnje da će izvršiti zločin pod gore navedenim okolnostima, dovedu do osnovanog očekivanja da će se navedena pretnja ostvariti.”⁹

Krivični zakonik i Krivični postupak Kanzasa Glava 21

Teroristička pretnja

član 21-3419 sadrži:

“Teroristička pretnja je bilo koja pretnja koja se izvrši sa namerom da se teroriše drugo lice, ili prouzrukuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapacitete koje se koriste za javni transport, ili nečovečnom nepažnjom rizikuje da prouzrukuje takav teror ili evakuaciju.

Teroristička pretnja je klasa E zločina.”

Kazne

član 21-4501 sadrži:

“.....(e) Klasa E, kazna za koje će biti neodređeno trajanje zatvora, minimum, koji će biti jedna (1) godina i maksimum koji će biti pet (5) godina;”¹⁰

8 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 310-311

9 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 311

10 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes,

Krivični zakonik Mejn Glava 17A

Terorisanje

član 17A 210 sadrži:

“1.Lice je krivo za terorisanje ako je komuniciralo sa bilo kojim licem i pretilo mu da će izvršiti ili prouzrokovati da se izvrši zločin koji je opasan za ljudski život, protiv lica, sa kojim je komunikacija bila ili protiv drugog lica, i prirodne i moguće posledice takve pretnje, bez obzira da li takve posledice nastanu,:

A. Ako se licu kome je prećeno predoči pretnja i to lice se sa razlogom oseti ugroženim da će zločin biti izvršen; ili

B. Prouzrokovanje evakuacije zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapaciteta koje se koristi za javni transport.

2. Povreda pod-odeljka 1, paragrafa A je klasa D zločina. Povreda pod-odeljka 1 paragrafa B je klasa C zločina.”¹¹

Krivični zakonik Mičigena

Anarhija i Krivični sindikalizam

Definicija

član 750.46 sadrži:

“Krivični sindikalizam se definiše kao doktrina koja zastupa zločin, sabotazu, nasilje ili druge nezakonite radnje terorizma da bi se postigla industrijska ili politička reforma. Zastupanje takve doktrine bez obzira da li rečima ili pismenim putem je zločin koji je kažnjiv pod ovom Glavom.”

Zastupanje Krivičnog sindikalizma

član 750.47 sadrži:

“Ko putem reči ili pismenim putem, zastupa ili podučava, zločin, sabotazu nasilje ili bilo koje druge nezakonite metode terorizma u cilju da se

Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 311-312

11 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 312

postigne industrijska ili politička reforma; ili štampa, izdaje, prodaje, distribuirati ili javno izlaže knjige, dokumente ili pismene članke koje sadrže ili zastupaju, savetuju ili podučavanju doktrinu da industrijska ili politička reforma može se postići zločinom, sabotажom, nasiljem ili drugim nezakonitim metodama terorizma; ili otvoreno, namerno i slobodno usmeno ili pismeno izvršava ili namerava da izvrši zločin, sabotажu, nasilje ili druge nezakone metode terorizma sa namerom da proširi ili zastupa doktrinu krivičnog sindikalizma; ili organizuje ili pomaže da se organizuje, ili da se postane član ili dobrovoljac bilo koje zajednice, krivičnog sindikalizma, ili ko izvrši ili namerava da izvrši zločin, sabotажu, nasilje ili druge nezakonite metode terorizma za svrhu da ostvari industrijsku ili političku reformu, biće kriv za zločin, kažnjiva zatvorom do 10 godina u državnom zatvoru ili novčanom kaznom koja neće prelaziti 5.000.00 \$.”

Slanje ili transportovanje eksploziva

član 750.204 sadrži:

“Ko ima nameru da teroriše plaši, zastrašuje, zlostavlja, ili uznemirava bilo koje lice, šalje ili transportuje sredstva koje su konstruisana da predstavljaju eksploziv, zapaljivu napravu, bombu, je kriv za zločin. Krivično delo je izvršeno pod ovom odeljkom ako je sredstvo poslato iz ili primljeno u ovoj državi, i licu se može suditi po jurisdikciji suda gde je naprava poslata ili stigla.”

Zastrašivanje ili uznemiravanje

član 750.205 sadrži:

„Lice koje namerno postavi napravu sa namerom da teroriše, plaši, zastrašuje, ili uznemirava drugo lice, kada je naprava tako konstruisana da predstavlja eksploziv, zapaljivu napravu, bombu je kriv za zločin.”¹²

12 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 312-313

Krivični zakonik Minesote

Teroristička pretnja

član 609.713 sadrži:

“Pod-odjeljak 1. Bilo ko preti da će izvršiti bilo koje krivično delo povrede s svrhom da teroriše drugog ili da prouzrukuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapaciteta koje se koriste za javni transport ili na drugi naći prouzrukuje ozbiljno javno uznemirenje; ili u nemaru rizikuje da prouzrukuje teror ili ozbiljno uznemirenje može biti kažnjen na kaznu zatvora do pet godina.

Pod-odjeljak 2. Bilo ko komunicira sa drugim licem sa svrhom da teroriše drugog ili u nemaru rizikuje da prouzrukuje teror, eksploziv ili eksplozivnu napravu ili bilo koju zapaljivu napravu koji je prisutan na tom mestu ili toj lokaciji, bez obzira da li je isti stvarno pristutan može mu se izreći kazna zatvora do 3 godine.”¹³

Krivični zakonik Nju Hempšira Glava 58

Krivična pretnja

član 631.4 sadrži:

“Lice je krivo za zločine,

I. Kada fizičkim radnjama, prouzrukuje ili namerava da drugom licu pre-
ti telesnom povredom ili fizičkim kontaktom; ili

II. On preti da će izvršiti bilo koji zločin protiv drugog lica s namerom
da ga teroriše; ili

III. On preti da će izvršiti bilo koji zločin povrede sa ciljem da prouzro-
kuje evakuaciju zgrade, mesta masovnog okupljanja, ili kapacitete koje
se koriste za javni transport ili na drugi način prouzrukuje ozbiljno
javno uznemirenje, ili u nemaru rizikuje da prouzrukuje teror ili ozbiljno
uznemirenje.

¹³ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 313

IV. Ovaj zločin je prekršaj, osim povrede po paragrafu II koji je klasa B zločina.“

Kazne

član 625.11 sadrži:

„.... (2) Klasa B zločina su zločini tako označeni po statutu u okviru ili van okvira ovog Zakonika i svaki zločin van ovog Zakonika za koji je propisana maksimalna kazna zatvor ne manje od jedne godine i ne više od sedam godina i koji isključuje propisivanje novčane kazne.

IV.Prekršaj je svako delo označeno statutom u okviru ili van okvira ovog Zakonika i svaki zločin definisan van ovog Zakonika za koji je propisana maksimalna kazna zatvor ne manje od jedne godine i koji isključuje propisivanje novčane kazne; predviđeno je da zločin definisan statutom van ovog Zakonika je prekršaj kada je izvršen od korporacije ili od strane neorganizovanog udruženja ako je maksimum novčane kazne tamo određeno više od 50\$ ali ne više od 200\$.

V.Kršenje ili povreda je delo tako označene po statutu u okviru ili van okvira ovog Zakonika, osim ako je predviđeno ovim paragrafom, svako delo tako označene van okvira ovog zakonika za koje nema predviđena druga kazna osim novčane kazne ili novčane kazne i oduzimanje prava ili druga civilna kazna. U slučaju korporacije ili od strane neorganizovanog udruženja krivična dela definisani van ovog Zakonika su povrede ili kršenja ako iznos novčne kazne ne prelazi 50 \$.¹⁴

Krivični zakonik Severne Dakote Glava 12.1

Terorisanje

član 12.1-17.04 sadrži:

„ Lice je krivo za klasu C zločina ako:

1.Pretio da izvrši bilo koji zločin povrede ili radnje opasne za ljudski život; ili

2. Lažno informiše druge da je situacija opasna po ljudski život ili znanje da je davana informacije lažna s namerom da čoveka održava u strahu za njegovu ili tuđu bezbednost ili prouzrokuje evakuaciju zgrade, mesta

14 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 314-315

masovnog okupljanja, ili kapacitete koje se koriste za javni transport ili na drugi način prouzrokuje ozbiljno javno uznemirenje, ili u nemaru rizikuje da prouzrokuje teror ili ozbiljno uznemirenje.“

Kazne

član 12.1-31.01 sadrži:

„Zločini su podeljeni u šest klasa, koja su opisane na sledeći način:
....3. Klasa C zločina, za koje je maksimalna kazna 5 godina zatvora, novčana kazna od 5 000 \$ ili kumulativno, može biti nametnuta.”¹⁵

Krivični zakonik Pensilvanije

Glava 18 Napad

Glava 11 Ovlašćena dispozicija okrivljenih

Terorističke pretnje

član 2706 sadrži:

„Lice je krivo za prekršaj prvog stepena ako je ono pretilo da će izvršiti bilo koji zločin sa namerom da teroriše drugog ili da prouzrokuje evakuaciju zgrade, skupštine, ili kapacitete koje se koriste za javni transport ili na drugi način prouzrokuje ozbiljno javno uznemirenje, ili u nemaru rizikuje da prouzrokuje teror ili ozbiljno uznemirenje.“

Kazna zatvora

član 1104 sadrži:

„Lice koje je osuđeno za prekršaj može biti kažnjeno kaznom zatvora u trajanju koji će odrediti sud i ne može biti više od:

(1) Pet godina u slučaju da prekršaj bude prvog stepena.....“

Novčana kazna

član 1101 sadrži:

„Lice koje je bilo osuđeno za delo može da plati novčanu kaznu da ne prelazi:

15 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 315

....(3) 10 000\$ kada je osuđeno za prekršaj prvog stepena...¹⁶

Krivični zakonik Tenesija Glava 37

Maskiranje i zastrašivanje

član 39-2801 sadrži:

„Bilo koje lice ili lica, maskirana ili sakrivena, koja će se šunjati, putovati ili jahati, ili pešačiti kroz zemlju ili bilo koji grad u ovoj državi da bi uznemirili mir ili alarmirali građane u bilo kojoj meri, biće krivi za prekršaj i kazniće se novčanom kaznom koja neće biti manja od 100\$ niti veća od 500\$ i izrećiće mu se kazna zatvora u državnom zatvoru zemlje gde je lice osuđeno, u diskreciji porote koja sudi u ovom predmetu.“

Napad sa smrtonosnim oružjem dok je bio skriveni

član 39-2803 sadrži:

„Ako bilo koje lice se šunja, putuje, ili pešači kroz gradove ili zemlju ove države, maskirana ili sakrivena, napadne drugo lice sa smrtonosnim oružjem, biće krivo za napad sa namerom ubistva prvog stepena i biće osuđeno sa kaznom zatvora u periodu ne manje od 10 godina i ne više od 21 godine.“¹⁷

Krivični zakonik Teksasa Glava 5

Terorističke pretnje

član 22.07 sadrži:

„(a) Lice je izvršilo delo ako je pretilo da će izvršiti bilo koje delo koje uključuje povredu bilo kog lica ili imovine sa namerom da:

(1) Prouzrokuje reakciju bilo koje vrste zbog njegove pretnje prema službenim ili dobrovoljnim agencijama koje su organizovane da deluju u hitnim slučajevima;

(2) preti bilo kojem licu ozbiljnim telesnim povredama; ili

16 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 316

17 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 316-317

(3) spreči ili prekida korišćenje zgrade; sobe; mesta masovnog okupljanja; prostorija gde javnost ima prilaz; radnih mesta; aviona; automobila; ili bilo kojih drugih oblika prevoznog sredstva; ili drugih javnih mesta.

(b) Zločin u ovom delu je klasa B prekršaja osim ako je izvršeno pod odeljku (a) (3) ovog odeljka, gde je događaj klasa A prekršaja.

Klasa A prekršaja

Krivični zakonik Teksasa Glava 12.1 sadrži:

“Pojedinaac koji je osuđen za krivično delo pod klasom A biće kažnjen sa:

- (1) novčanom kaznom koja ne prelazi 2000\$
- (2) kaznom zatvora u trajanju koje ne prelazi jednu godinu; ili
- (3) kumulativno novčanom kaznom i kaznom zatvora.”

Klasa B Prekršaja

“Pojedinaac koji je osuđen za krivično delo pod klasom B biće kažnjen sa:

- (1) novčanom kaznom koja ne prelazi 1000\$
- (2) kaznom zatvora u trajanju koje ne prelazi 180 dana; ili
- (3) kumulativno novčanom kaznom i kaznom zatvora.”¹⁸

Krivični zakonik Jute Glava 76

Teroristička pretnja

član 76-107 sadrži:

“(1) Lice je izvršilo terorističku pretnju ako je pretilo da će izvršiti bilo koji zločin koji uključuje povredu sa namerom da:

- (a) Prouzrokuje reakciju bilo koje vrste zbog njegove pretnje prema službenim ili dobrovoljnim agencijama koji su organizovane da deluju u hitnim slučajevima;
- (b) stavi bilo koje lice u strah od ozbiljne telesne povrede; ili
- (c) spreči ili prekida korišćenje zgrade; sobe; mesta masovnog okupljanja;

¹⁸ Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 317-318

prostorija gde javnost ima prilaz; radna mesta; avione; automobile; ili bilo koji drugi oblik uznemiravanje.

(2) Teroristička pretnja je klasa B prekršaja osim ako je namera izvršioca bila da spreči ili prekida korišćenje zgrade, prostorija gde javnost ima prilaz; kapacitete za javni prevoz tada je teroristička pretnja treći stepen zločina.”

Osuda za Zločin

član 76-203 sadrži:

“Lice koje je osuđeno za zločin može mu se izreći kazna zatvora na neodređeno vreme kako sledi:

...(3) U slučaju zločina trećeg stepena za period koji neće biti duži od 5 godina ali ako se tokom suđenja nađe da je vatreno oružje bilo upotrebjeno sud može dodatno da osudi to lice na neodređeno vreme koje ne sme prelaziti 5 godina i biće izdržavano uzastopno a ne istovremeno....”

Osuda za prekršaj

član 76-204 sadrži:

“Lice koje je osuđeno za prekršaj može biti kažnjeno na kaznu zatvora kako sledi:

..(2) U slučaju klase B prekršaja za period koji neće prelaziti 6 meseci.....”

Novčane kazne

član 76-3-301 sadrži:

“Lice koje je osuđeno za zločin može biti kažnjeno na novčanu kaznu koja ne sme prelaziti:

.. (2) 5 000\$ kada je osuda za zločin trećeg stepena;

(3) 1 000\$ kada je osuda za klasu A prekršaja;

(4) 299\$ kada je osuda za klasu B prekršaja; „¹⁹

19 Legislative responses to terrorism, edited by Yonah Alexander, Allan S. Nanes, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1986., str. 318-319

Jelena Lopičić-Jančić, LL.D.

Assistant Professor

Academy for Diplomacy and Security,

Belgrade

LEGISLATION OF THE USA IN THE CONNECTION WITH TERRORISTIC ACTS

In this Article the author prepared one part of the legislation of the USA that is in the connection with terroristic criminal offences. In the first part of the work are given views in connection with terrorism as general, and what works and articles are prepared in relation to Anglo-Saxon Criminal Law in domestic literature, especially in domestic articles, surveys and reviews with ascertain that are very few prepared works and articles. Then the author cites very few translated works from Anglo-Saxon Criminal Law and in relation to legal texts only one Criminal Code of Louisiana dated 1943 was translated. The second part of work represent translation of incriminations about terrorism from several Criminal Codes of Federal States of USA as follows; Arkansas, California, Delaware, Georgia, Hawaii, Iowa, Kansas, Maine, Michigan, Minnesota, New Hampshire, North Dakota, Pennsylvania, Tennessee, Texas and Utah. This is the first translation and view of the legislation of USA in connection with criminal offence of terrorism in domestic legal literature. These codes were in force prior to September 11th, 2001 when happened terroristic act in New York City where were killed 5.000 persons. This date represent important date in fight against terrorism because terrorism became global problem world wide. It is the fact that former Criminal Codes of Federal States of USA were not severe in prescribing the penalty for terrorism as criminal offence. After September 11th, 2001 in USA were issued new Laws and other Acts against terrorism as criminal offence.

Key words: terrorism, legislation of the USA; September 11th